

2013

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Κεντρικό Μητρώο Ελληνικών
Ανοικτών Μαθημάτων

Σύνδεσμος: <http://opencourses.uowm.gr/>

ανοικτά μαθήματα
opencourses

«Κεντρικό Μητρώο Ελληνικών Ανοικτών Μαθημάτων»

Σύνδεσμος: <http://ocw-project.gunet.gr>

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

[ΟΔΗΓΟΣ ΔΕΠ/ΕΠ]

ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

«ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΗ ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΑΠΟ ΤΑ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΤΕΙ – ΑΝΟΙΚΤΑ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ-ΙΔΡΥΜΑΤΙΚΕΣ
ΔΡΑΣΕΙΣ»

Είμαι μέλος ΔΕΠ του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας: Γιατί να συμμετάσχω στα Ανοικτά Ψηφιακά Μαθήματα;

Ανοικτά Ψηφιακά Μαθήματα

Το έργο Ανοικτά Ψηφιακά Μαθήματα αφορά στην ανάπτυξη ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού υψηλής ποιότητας, το οποίο σχετίζεται κυρίως με προπτυχιακά μαθήματα και περιλαμβάνει σημειώσεις, παρουσιάσεις, βιντεοσκοπημένες διαλέξεις, εκπαιδευτικά λογισμικά, ηλεκτρονικές ασκήσεις, παρουσίαση πειραμάτων κ.ά.

Το εκπαιδευτικό υλικό που θα αναπτυχθεί στα πλαίσια του έργου θα είναι ελεύθερα διαθέσιμο σε οποιονδήποτε θέλει να το χρησιμοποιήσει (είτε πρόκειται για μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας: διδάσκοντες, φοιτητές, σπουδαστές, απόφοιτοι σχολών, εργαστηριακοί και επιστημονικοί συνεργάτες, ερευνητικό προσωπικό είτε για απλούς αυτοδιδασκόμενους χρήστες) μέσω της ιδρυματικής πλατφόρμας ψηφιακών μαθημάτων του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας.

Τι περιλαμβάνει ένα Ανοικτό Ψηφιακό Μάθημα;

Κάθε ψηφιακό μάθημα θα πρέπει να διαθέτει αναλυτική περιγραφή του μαθήματος και των στόχων του, είτε όπως αυτές εμφανίζονται στο πρόγραμμα σπουδών είτε όπως κρίνει το μέλος ΔΕΠ/ΕΠ. Θα πρέπει να δίνονται υποχρεωτικά οι λέξεις κλειδιά και/ή οι βασικοί όροι σε επίπεδο μαθήματος. Το κάθε ψηφιακό μάθημα θα πρέπει να καλύπτει το σύνολο των διαλέξεων που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο του μαθήματος.

Είναι υποχρεωτική η οργάνωση του υλικού σε θεματικές ενότητες (κεφάλαια) ή ενότητες διαλέξεων. Προαιρετικά μπορεί να οριστεί ένα μονοπάτι μάθησης, δηλαδή ένα μονοπάτι που θα πρέπει να ακολουθήσει υποχρεωτικά ο εκπαιδευόμενος προκειμένου να «παρακολουθήσει» το μάθημα.

Κάθε θεματική ενότητα ή ενότητα διαλέξεων θα πρέπει να συνοδεύεται από αναλυτική περιγραφή στόχων, λέξεις κλειδιά ή/και βασικούς όρους, σημειώσεις, διαφάνειες, λοιπό υποστηρικτικό υλικό καθώς και αναφορές βιβλιογραφίας. Προαιρετικά, μπορούν να συμπεριληφθούν on-line ασκήσεις, γενικές ή αυτοαξιολόγησης, αξιοποιώντας είτε τις δυνατότητες της υποκείμενης πλατφόρμας ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης είτε άλλο πολυμεσικό/διαδραστικό υλικό.

Σχετικά με τη χρήση ηλεκτρονικών πηγών που διαθέτουν οι βιβλιοθήκες των ιδρυμάτων, συστήνεται η όσο το δυνατόν πιο εκτεταμένη χρήση τους από το διδακτικό προσωπικό.

Ειδικά τα ψηφιακά μαθήματα πλήρων προδιαγραφών (A+), θα πρέπει να διαθέτουν, όπως προαναφέρθηκε ασκήσεις, ηλεκτρονική βιβλιογραφία και πολυμεσικό υλικό. Το πολυμεσικό υλικό θα μπορεί να είναι αρχεία βίντεο, όπως βιντεοδιαλέξεις κ.α., αρχεία βίντεο συνδυασμένα με διαφάνειες (επισημειωμένο βίντεο -

**Μαθήματα
πλήρων
προδιαγραφών**

annotated video), διαφάνειες μόνο με ήχο, πολυμεσικές παρουσιάσεις με διαφάνειες, κείμενο εκφωνήσεων και εκφωνήσεις, διαδραστικό εκπαιδευτικό υλικό κ.α. Προκειμένου ένα ψηφιακό μάθημα να χαρακτηριστεί μάθημα πλήρων προδιαγραφών θα πρέπει το πολυμεσικό υλικό να καλύπτει το 80 % του περιεχομένου των μαθημάτων που πραγματοποιούνται στα αμφιθέατρα. Για παράδειγμα, ένα τυπικό πανεπιστημιακό μάθημα διδάσκεται 13 εβδομάδες, δύο φορές την εβδομάδα. Εάν θεωρήσει κανείς ότι η διάρκεια των διαλέξεων είναι κατά μέσο όρο δύο διδακτικές ώρες, το σύνολο των διδακτικών ωρών είναι 52. Επομένως, το αντίστοιχο πολυμεσικό υλικό, π.χ. βιντεοδιαλέξεις, θα καλύπτει τουλάχιστον 42 διδακτικές ώρες.

Προδιαγραφή	Ελάχιστες προδιαγραφές (A-)	Ελάχιστες Προδιαγραφές (A) για podcast με υποστηρικτικό οπτικό υλικό	Πλήρεις προδιαγραφές (A+)
Αναλυτική περιγραφή μαθήματος	✓	✓	✓
Αναλυτική περιγραφή στόχων μαθήματος	✓	✓	✓
Λέξεις - κλειδιά, βασικοί όροι μαθήματος	✓	✓	✓
Οργάνωση υλικού σε θεματικές ενότητες ή ενότητες διαλέξεων	✓	✓	✓
Αναλυτική περιγραφή στόχων ενότητων	✓	✓	✓
Λέξεις - κλειδιά, βασικοί όροι ανά ενότητα / ενότητα διαλέξεων	✓	✓	✓
Σημειώσεις, διαφάνειες και λοιπό υποστηρικτικό υλικό ανά διάλεξη	✓	✓	✓
Αναφορά βιβλιογραφίας	✓	✓	✓
Ασκήσεις	-	-	✓
Χρήση ηλεκτρονικών πηγών που διαθέτουν οι βιβλιοθήκες των ιδρυμάτων	-	-	✓
Πολυμεσικό υλικό όπως:	-	✓	✓
i) καταγεγραμμένες βιντεο-διαλέξεις		podcast	
ii) καταγεγραμμένες βιντεο-διαλέξεις συγχρονισμένες με διαφάνειες (annotated video)			
iii) podcast, εκφωνήσεις στις διαφάνειες, άλλο διαδραστικό υλικό κ.α.			

Τα ψηφιακά μαθήματα θα πιστοποιηθούν ότι καλύπτουν τις προαναφερόμενες τεχνικές προδιαγραφές (όχι το περιεχόμενο αλλά τη δομή και τα απαιτούμενα) τόσο σε ιδρυματικό όσο και οριζόντιο επίπεδο.

Τι υποστήριξη παρέχεται από την ομάδα έργου;

Τα μέλη ΔΕΠ/ΕΠ που συμμετέχουν στο έργο έχουν την ευθύνη να συγκεντρώσουν, να οργανώσουν και να ψηφιοποιήσουν το εκπαιδευτικό υλικό που χρησιμοποιούν στα πλαίσια των μαθημάτων τους.

Η Ομάδα Υποστήριξης πέρα από την διαρκή επικοινωνία με τα μέλη ΔΕΠ/ΕΠ για την δόμηση των μαθημάτων φέρει την ευθύνη αναδιαμόρφωσης των αρχείων των διαφανειών και των σημειώσεων ώστε να ανταποκρίνονται στις προδιαγραφές προσβασιμότητας, καθώς και της ενσωμάτωση του πολυμεσικού υλικού των διαλέξεων.

Ένα μέλος ΔΕΠ/ΕΠ που δε διαθέτει χρόνο ή τεχνικές δεξιότητες για την ανάπτυξη ψηφιακών μαθημάτων ή που χρειάζεται υποστήριξη για το βέλτιστο τρόπο παρουσίασης του υλικού στο Διαδίκτυο με βάση παιδαγωγικά κριτήρια, θα πρέπει να ενημερώσει την Ομάδα Υποστήριξης, ώστε από κοινού να βρεθεί λύση.

Οφέλη για τα μέλη ΔΕΠ/ΕΠ

Τα παρακάτω οφέλη που απορρέουν από τη συμμετοχή ενός μέλους ΔΕΠ/ΕΠ στη δράση Ανοικτών Μαθημάτων, δημιουργούν σημαντικά κίνητρα για τη συμμετοχή τους:

- ✓ Υποστήριξη στην ανάπτυξη των μαθημάτων
- ✓ Συνεχής βελτίωση του περιεχομένου των μαθημάτων
- ✓ Ευκαιρία για την αντιμετώπιση ζητημάτων πνευματικής ιδιοκτησίας
- ✓ Διεύρυνση και αύξηση του ακροατηρίου
- ✓ Ανάπτυξη και διάθεση βιντεοδιαλέξεων
- ✓ Ενίσχυση της φήμης και προβολή των συγγραμμάτων
- ✓ Ενίσχυση της φήμης του Ακαδημαϊκού Τμήματος και του Ιδρύματος
- ✓ Συμμετοχή στην κοινότητα δημιουργών μαθημάτων ως ενεργό μέλος

Συνήθειες και εύλογες ανησυχίες

- ✓ *Παρουσία φοιτητών στα αμφιθέατρα*

"Οι φοιτητές μου δε θα έρχονται στο αμφιθέατρο εάν οι διαλέξεις και το υλικό είναι διαθέσιμο στο Διαδίκτυο": μία φράση η οποία αντικατοπτρίζει μία από τις πιο συχνές ανησυχίες των μελών ΔΕΠ/ΕΠ.

Η απάντηση σε αυτήν την ανησυχία είναι η παρότρυνση των μελών ΔΕΠ/ΕΠ στην προσαρμογή της διδακτικής τους μεθόδου. Έχοντας το εκπαιδευτικό υλικό και τις καταγεγραμμένες διαλέξεις ενός μαθήματος διαθέσιμα στο Διαδίκτυο, είναι πλέον δυνατή η αξιοποίηση τους ως μέρος της προετοιμασίας των φοιτητών προτού έρθουν στην τάξη. Η

προετοιμασία επιτρέπει αφενός στους φοιτητές να κατανοήσουν καλύτερα το μάθημα στη τάξη, αφετέρου στα μέλη ΔΕΠ/ΕΠ να εμβαθύνουν στο μάθημα ή/και στην επίλυση αποριών, κάτι που πριν δεν ήταν δυνατόν λόγω του περιορισμένου χρόνου. Η διεθνής εμπειρία έχει δείξει ότι η παρουσία των φοιτητών στο μάθημα δε θα μειωθεί αν τα μέλη ΔΕΠ/ΕΠ στην αρχή του εξαμήνου εξηγήσουν το παραπάνω στους φοιτητές τους.

✓ *Διάθεση χρόνου*

Αν και δεν είναι σπάνιο τα μέλη ΔΕΠ/ΕΠ να αναπτύσσουν μόνοι τους τα ανοικτά μαθήματα, η διεθνής πρακτική είναι οι αντίστοιχες δράσεις να προσλαμβάνουν προσωπικό υποστήριξης (ΤΑ), συνήθως μεταπτυχιακούς φοιτητές για την ανάπτυξη των μαθημάτων. Στις δραστηριότητες του προσωπικού υποστήριξης συμπεριλαμβάνεται η διαμόρφωση του υλικού, ο έλεγχος των πνευματικών δικαιωμάτων και η ανάρτηση του υλικού στο Διαδίκτυο. Αυτή η πρακτική δύναται να ακολουθηθεί και στο έργο, προκειμένου το μέλος ΔΕΠ/ΕΠ να διαθέσει το λιγότερο δυνατό χρόνο.

Έτσι, το μέλος ΔΕΠ/ΕΠ θα έχει το ρόλο του καθοδηγητή και συμβούλου, θα κατευθύνει, θα απαντά σε ερωτήσεις και θα προβαίνει στο τελικό έλεγχο του υλικού του μαθήματος προτού δημοσιοποιηθεί ως ανοικτό μάθημα. Είναι συχνό φαινόμενο, η διαδικασία ανάπτυξης ανοικτού μαθήματος να εμπνέει τα μέλη ΔΕΠ/ΕΠ στο να αφιερώνουν περισσότερο χρόνο προκειμένου να βελτιώσουν τα μαθήματά τους. Η συνεχής βελτίωση του περιεχομένου των μαθημάτων, που αποτελεί μία από τις βασικές υποχρεώσεις των μελών ΔΕΠ/ΕΠ, αναδεικνύεται ως ένα από τα οφέλη που απορρέουν από την ανάπτυξη των Ανοικτών Μαθημάτων.

✓ *Διάθεση εκπαιδευτικού υλικού*

Είναι συχνό φαινόμενο τα μέλη ΔΕΠ/ΕΠ και η Ακαδημαϊκή Διοίκηση να θεωρούν το εκπαιδευτικό υλικό ως την κορωνίδα του Προγράμματος Σπουδών και την ουσία της προσφοράς τους στους φοιτητές. Άλλωστε το εκπαιδευτικό υλικό αποτελεί το κύριο περιεχόμενο των συγγραμμάτων που εκδίδουν. Τα μέλη ΔΕΠ/ΕΠ που αποτελούν ένθερμους υποστηρικτές των Ανοικτών Μαθημάτων έχουν κατανοήσει ότι η αξία του εκπαιδευτικού υλικού αυξάνεται όταν γίνεται ανοικτά διαθέσιμο.

✓ *Πνευματική ιδιοκτησία*

Η αντιμετώπιση των θεμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας είναι μία περίπλοκη διαδικασία, αλλά συχνά είναι περισσότερο θέμα καλής τήρησης αρχείων. Μια σειρά από εργαλεία που βρίσκονται θα διατεθούν στα πλαίσια του έργου θα συμβάλλουν στη βελτιστοποίηση της διαδικασίας. Πολλοί περισσότεροι άνθρωποι από ό,τι θα ανέμενε κανείς είναι πρόθυμοι να μοιραστούν το περιεχόμενο που δημιουργούν και πολλοί είναι ενθουσιασμένοι με την δημοσιοποίηση των μαθημάτων τους.

✓ *Υπονόμευση συγγραμμάτων και δημοσιεύσεων*

Οι περισσότεροι καθηγητές είναι ρεαλιστές όσον αφορά την πιθανότητα αποκόμισης κέρδους από τα δικαιώματα των συγγραμμάτων και των δημοσιευμένων εργασιών τους. Καθώς η αποκόμιση κέρδους για τους εκδοτικούς οίκους είναι σημαντική, οι καθηγητές μπορεί να ανησυχούν ότι η ύπαρξη ενός Ανοικτού Μαθήματος μπορεί να λειτουργήσει υπονομευτικά στις προσπάθειες τους να εξασφαλίσουν την εν λόγω δημοσίευση ή έκδοση.

Υπάρχουν ενδείξεις ότι τα Ανοικτά Μαθήματα στην πραγματικότητα προωθούν την πώληση των σχετικών συγγραμμάτων των καθηγητών και διευρύνουν την αγορά για τις εκδόσεις αυτές καθώς αυξάνουν την αναγνωσιμότητα των βιβλίων των καθηγητών και καταδεικνύουν το τρόπο χρήσης του συγγράμματος μέσα στην τάξη.

Ομάδα Υποστήριξης

opencourses@uowm.gr

Τηλέφωνο επικοινωνίας: 24610-56565